

Kulturchef: Karin Olsson. Bitr kulturchef: Jens Lijestrand. Redaktör: Anna Helligren. På nätet: Expressen.se/kultur
Adress: Expressen Kultur, 105 16 Stockholm. Tel: 08-738 30 00. E-post: kulturen@expressen.se

MÅNDAG 7 MARS 2016

5 279
DAGAR HAR DEN SVENSKE
JOURNALISTEN DAWIT ISAAK NU
SITTIT FÄNGSLAD I ERITREA.
Stöd arbetet för hans frigivning på [bankgiro](http://bankgiro.se)
5045-0295. Läs mer på www.freedawit.com

**Det danskarna
verkar frukta
mest är att bli ett
'nytt Sverige'.**
The New York Review of Books
publicerar ett långt reportage
av Hugh Eakin om Danmarks
invandringspolitik.
Aktuellt
nummer.

Röst för alla

I år firar Sveriges tryckfrihetslagstiftning, som också är världens äldsta, 250 år.

Nils Funcke tycker att det nu är hög tid att se till att utländska medborgare omfattas fullt ut.

Det är dags att öppna det kanske finaste och sannolikt det värdefullaste vi har, vår grundlagsfästa tryck- och yttrandefrihet för alla. Utan begränsningar. Utan fallluckor som lagstiftaren med ett enkelt riksdagsbeslut kan öppna efter behag eller tillfälliga opinionsyttringar.

Med kortare avbrott har tryckfrihet rått i Sverige i 250 år. Generation efter generation har stärkt och vidgat den. Från 1992 fick radio och tv samma skydd som tryckta skrifter genom yttrandefrihetsgrundlagen.

Det finns ett jobb att göra även för vår generation. En åtgärd av betydelse vore att låta även de omkring 800 000 utländska medborgare som bor i Sverige omfattas av den. Att drygt åtta procent av befolkningen särbehandlas när det gäller denna grundläggande frihet är omotiverat och oacceptabelt.

I tryckfrihetsförordningen (TF) portalparagraf heter det att "med tryckfrihet förstås varje svensk medborgares rätt" att utgiva skrifter utan att det allmänna lägger några hinder i vägen. Förbudet mot förhandsrensning och hindrande åtgärder för att trycka och sprida en skrift är kategorisk. Ingreppande får bara ske efter publicering.

Grundtanken från TF går igen i yttrandefrihetsgrundlagen. Där ges "varje svensk medborgare" rätt att utan det allmännas inblandning i förväg "ge uttryck för tankar, åsikter och känslor" i ljudradio, tv, tekniska upptagningar, film och databaser.

Utöver censurförbudet är rätten att lämna uppgifter för publicering en grundbult i regleringen.

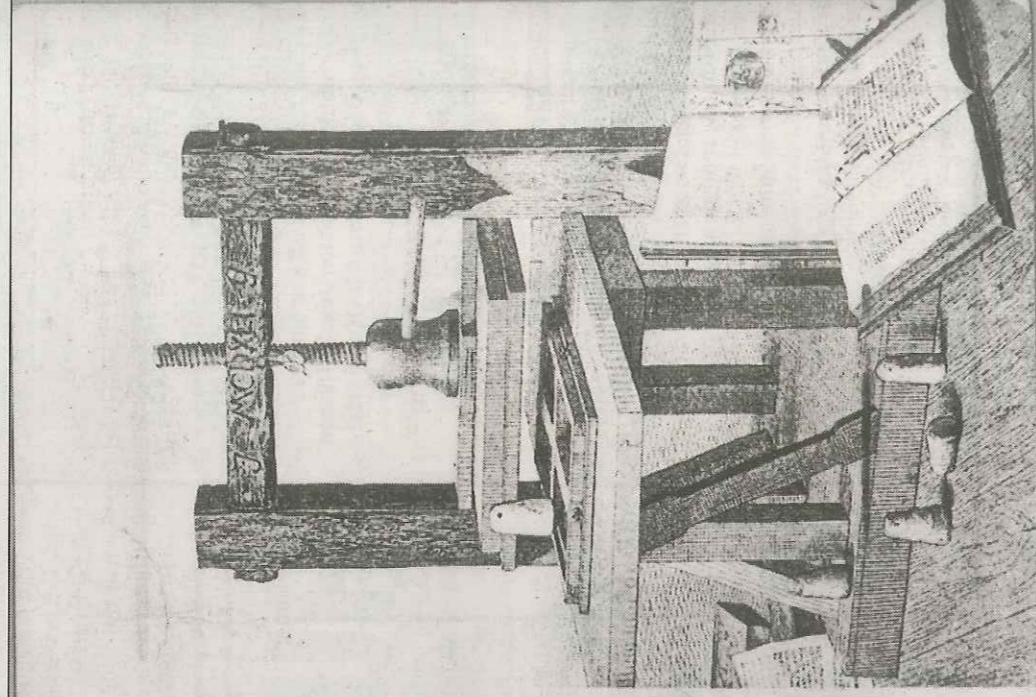
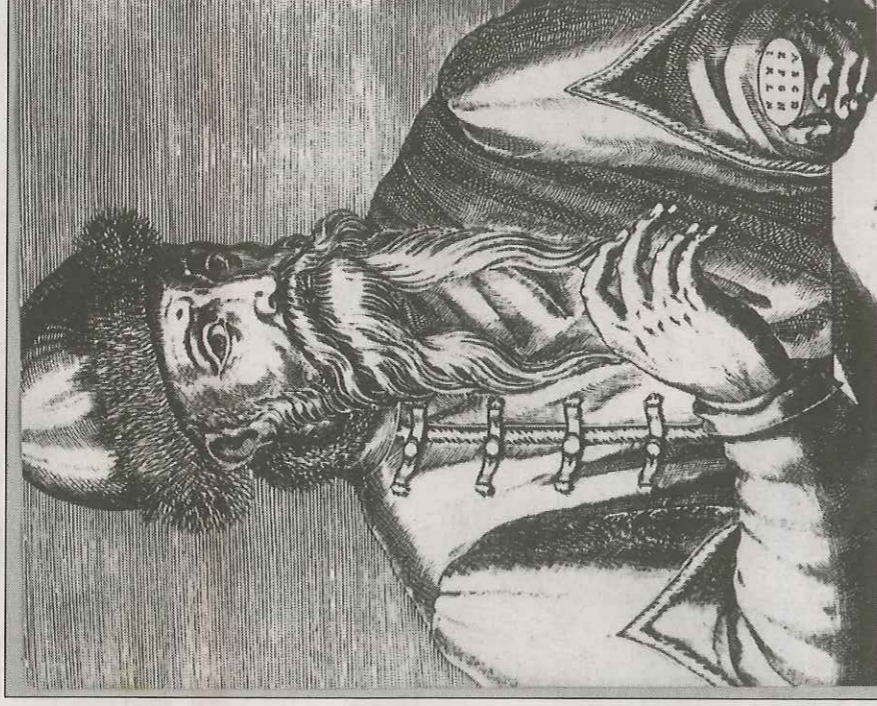
Men även den är i YGL i grunden en rätt endast för varje svensk medborgare.

Så fortsätter det. Bestämelse efter bestämelse.

Utgivare för radio- och tv-program, tekniska upptagningar, periodiska skrifter och webbplatsar på internet måste vara svensk medborgare. Ägare till en periodisk skrift "skall vara svensk medborgare eller svensk juridisk person".

Inte blir det annorlunda när det gäller tillgången till allmänna handlingar. I grunden är det bara svenska medborgare som har rätt att använda offentlighetsprincipen.

Totalt nio gånger anges i tryckfrihetsförordningen att en rätt gäller för

SKRIV I NATT. Yttrandefrihetens rättigheter borde vara lika för alla i Sverige, oavsett medborgarskap, anser Nils Funcke.

Foto: PAPPERSARKIVET

svenska medborgare. I yttrandefrihetsgrundlagen fem gånger.

Båda våra yttrandefrihetsgrundlagarna öppnar för att även utländska medborgare ska kunna få del av rättigheterna.

I YGL och TF heter det att i allmänhet får föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare. Och sist i TF står att läsa att utlänning är likställd med svensk medborgare om inte annat anges i TF eller i en särskild lag.

Det som är grundlagsfäst rättighet för svenska medborgare kräver alltså särskilda beslut för att gälla även utlänningar bosatta i Sverige. Alternativt kan rättigheten begränsas med ett enkelt majoritetsbeslut i riksdagen.

Att göra begränsningar för svenska medborgare kräver däremot den prövning och lite omständliga procedur som krävs för att ändra grundlagen. Rättigheterna ska vara seglivade och överleva en tillfällig opinion.

Tillgången till allmänna handlingar gäller även utlänningar så länge inget annat beslutats i lag. I dag råder frågebud för myndigheterna när någon begär tillgång till allmänna handlingar som är offentliga.

Ett riksdagsbeslut som begränsar eller berövar utlänningar tillgång till allmänna handlingar skulle samtidigt frånta svenska medborgare rätten att anonymt ta del av allmänna handlingar. ID-kontroller skulle bli nödvändiga för att

Jubileumsåret 2016

stänga ute utländska medborgare från diariet och arkiv.

Därmed faller den anonymitetsrätten som anses central för att enskilda inte av råds ska avstå från att utnyttja sina rättigheter.

På en punkt är dagens reglering extra besvärande, ologisk och stötande. En utländsk medborgare bosatt i Sverige skulle kunna vara utgivare för till exempel den tryckta upplagan av Expressen med dagens regler. Han eller hon skulle även kunna äga och vara utgivare för en periodisk skrift men inte för en webbplats.

Möjligheten att få yttrandefrihetsgrundlagarnas extra starka skydd för publiceringar på internet infördes 2003. Det ansågs centralt att vidmakthålla en vid yttrandefrihet även i ett nytt medielandskap. Bestämmelsen fortsatte tradi-

tionen och ambitionen att inkludera nya former för masskommunikation som kännetecknat lagstiftningen sedan 1970-talet.

Men på nätet är det stopp för utlänningar. Den som till exempel flytt sitt hemland och befinner sig här i exil får inte bli utgivare. Även ett utgivarskap för en webbplats som är kopplade till en registrerad skrift avslås av Myndigheten för press, radio och tv.

Till dessa inskränkningar för utlänningar ska läggas begränsningarna av skyddet för dem som lämnar uppgifter till utländska korrespondenter i Sverige. Även skyddet för skrifter som framställs i Sverige men är avsedda för spridning i andra länder har försämrats.

Regeringen är inte nöjd utan har beställt ytterligare inskränkningar. Mediegrundlagskommittén har i uppdrag att ta fram förslag som gör att Sverige i så stor utsträckning som möjligt kan bistå med rättslig hjälp när andra stater begär det när det berör tryck- och yttrandefriheten. Förmår ledamöterna i kommittén sätta klackarna i backarna detta jubileumsår?

Yttrandefriheten har sina gränser men samtidigt måste den vara gränslös och blind för vem som utnyttjar den.

Nils Funcke

kultur@expressen.se
Nils Funcke är journalist och yttrandefrihetsexpert.